

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A kötet végén néhány mondattal szeretnék köszönetet mondani mindazoknak a barátaimnak és segítőknek, akik jó másfél évtizedes kutatómunkám elején és a későbbiek folyamán is biztattak és serkentettek egy, a számomra eddig ismeretlen és járatlan, gyakran még kellemetlen buktatókkal és kudarcokkal is tele útra, a közelmúlt napjainkig tiltott borzalmainak hiteles feltárására, és e feltáró munka eredményeinek megőrkítésére. Bátorítottak egy könyvbe foglalt, gránitkőnél is időállóbb emlékmű felállítására mindazoknak az ártatlan, főleg magyar, de elvétve más nemzetiségű szenttamási áldozatoknak is, akiket a háború utáni esztét veszített bolsevista, sovinizta és népiirtó szerb rémuralom szörnyűségei és vérengzéseik tettek mártírokká, apátlan, anyátlan árvákká és özvegyekké, illetve hajlékukból elűzött, vagyonukból kiforgatott, földönfutó áldozatokká.

Név szerint kell köszönetet mondanom először is a Vajdasági Magyar Demokrata Közösség egykori vezetőségének, hogy az érdekvédelmi közösség határozatba foglalta az 1944–1945-ös magyar fátum fél évszázadon át hatalmilag tagadott tényének feltárását, valamint az áldozatok név szerinti azonosításának és rehabilitálásának szükségét, s ezzel a Magyar Tudományos Akadémiához és a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémiához fordult.

Széles körű tudásával és nagy tapasztalatával, szakmai és egyéb tanácsaival, javító bírálatáival, de mindenekelőtt segítőkészségével személy szerint érdemel még köszönetet Vékás János, az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének szakmunkatársa, korábban a ma már történelminek is nevezett VMDK alelnöke; néhai dr. Ribár Béla akadémikus, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia tagja; néhai dr. Mészáros Sándor történész, egyetemi tanár; Csorba Béla író, néprajzkutató, egyetemi főlektor, a VMDP elnöke; néhai dr. Pál Tibor történész, egyetemi tanár; Matuska Márton publicista, közíró, a vérengzések kutatója, aki számos elkötelezettsége és szerteágazó elfoglaltsága ellenére is segített a szövegszerkesztésben a Jókai-, Gion- és más idézetek beépítésével, dokumentumok és egyéb adatok átengedésével, kutatási és egyéb tanácsaival, építő jellegű megjegyzéseivel, kritikájával, serkentő biztatással és bátorítással, de szaklektorként is nagymértékben hozzájárult a munkához; és Ternovác István publicista, aki Balassa Tiborhoz hasonlóan a szenttamási helyszíneket rögzítette fényképekre. Köszönettel tartozom még ft. Szarvas Péter szenttamási plébánosnak segítőkészségéért, a r. k. egyházi anyakönyvekbe és egyéb dokumentumaiba való betekintés lehetőségéért; dr. Bus János alezredes úrnak, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum központi irattára igazgatójának a megküldött adatokért és dokumentumokért; Szabó Attila úrnak, a Kalocsai Érseki Levéltár szakmunkatársának a segítőkész tájékoztatásokért és megküldött okiratmásolatokért; Mezei Zsuzsannának a Vajdasági Levéltár szakmunkatársának, mert lehetővé tette a levéltári anyag megtekintését; Délvidéki S. Atilla történész írónak szakmai tanácsaiért, bírálatáiért, véleményéért, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumért és egy tanúvallomásért; Kissné Szível Éva szenttamási könyvtárosnak, amiért lehetőséget adott a helytörténeti részleg vonatkozó könyvállományának használtára; és a temerini Hegedűs

Dánielnek a számítógép-kezelés terén nyújtott önzetlen műszaki segítségért a kézirat tetemes anyagának begépelésekor.

Hálával és köszönettel adózok itt még mindazoknak a szenttamási és Szenttamás környéki kortársaknak, a rémuralom közvetlen és közvetett túlélőinek és szenvedőinek, akik legyőzték több mint fél évszázados félelmüket, rettegésüket és némasági fogadalmukat, s több-kevesebb bátorsággal, teljes névvel, sőt fényképpel is, vagy akár névtelenül fontosabbnak tartották az igazság és a megtörtént szörnyűségek kimondását, mint a cinkos némaságot. Köszönöm mindnyájuknak, hogy az utókor hiteles emlékeztetésére készséggel idézték fel életük legfájdalmasabb és legborzalmasabb titkát, személyes szenvedéseik kínzó emlékeit, családi tragédiájuk következményeit azokból a vészterhes időkből, amelyeknek az említése napjainkig is velőig ható és agyat bénító félelmet, iszonyatos rémületet és tartós némaságot erőszakolt a túlélő szenttamási magyarságra, sőt még az itt élő utódaikra is.

A szerző